

TÜRKİYE - AB ORTAK EYLEM PLANI

15 EKİM 2015

Karşılaşılan sınamalar ortak olup bu doğrultudaki müdahalelerin de koordine edilmesi gerekmektedir. Avrupa Birliği (AB) ve müzakere masasındaki aday ülke Türkiye, karşı karşıya kalınan mevcut sınamalarla, birlikte yüzleşmeye ve bunların üstesinden gelmeye karardır.

Giriş

Uluslararası toplum, dayanışma, beraberlik ve etkinlik gerektiren benzeri görülmemiş bir krizle karşı karşıyadır. Karşılaşılan sınamalar ortak olup bu doğrultudaki müdahalelerin de koordine edilmesi gerekmektedir. AB ve müzakere sürecindeki aday ülke olarak Türkiye, hâlihazırda karşı karşıya kalınan sınamalarla, birlikte yüzleşmeye ve bunların üstesinden gelmeye karardır. Bu Eylem Planı, Avrupa'nın mesajını daha güçlü ve daha görünür hale getirecektir. İnsanlık onuru, ortak çabalarımızın merkezinde yer almaktadır.

Bu Eylem Planı, Suriye'deki durumun yol açtığı krizin ele alınmasına yönelik olarak, koordineli çabalarla geçici koruma altındaki Suriyelilerin desteklenmesi ve göç yönetimi konularında işbirliğinin artırılması yönünde Türkiye Cumhuriyeti ve AB arasındaki mutabakatı yansıtmaktadır. Eylem Planı, 17 Mayıs'ta düzenlenen Türkiye-AB çalışma yemeği ile 23 Eylül 2015'te AB devlet ve hükümet başkanlarının katılımıyla gerçekleşen ve AB liderlerinin, Türkiye ile diyalogun tüm düzeylerde güçlendirilmesi çağrısında bulunduğu gayri resmi toplantının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Eylem Planı, Türkiye'nin geçici korumaya ihtiyaç duyan kişilerin kitlesel akını nedeniyle oluşan durumu yönetme çabalarının desteklenmesi amacıyla, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği (AB) tarafından ivedilikle uygulamaya konulması gereken bir dizi ortak eylemi tanımlamaktadır.

Eylem Planı, mevcut krizin üç şekilde ele alınmasını öngörmektedir: (a) Suriyelilerin kitlesel akınının altında yatan nedenlerin irdelenmesi; (b) geçici koruma altındaki Suriyelilerin ve Türkiye'de bu kişilere ev sahipliği yapan bölgelerin desteklenmesi (I. Bölüm); (c) AB'ye düzensiz göç akımının önlenmesi amacıyla işbirliğinin artırılması (II. Bölüm). AB ve Türkiye, külfet paylaşımı ruhu içinde, bu krizle birlikte mücadele edecektir. Eylem Planı, Türkiye ve AB tarafından, başta Vize Serbestisi Diyalogu olmak üzere, başka bağlamlarda üstlenilmiş olan taahhütlere dayanmaktadır ve bu taahhütlerle uyumludur. Eylem Planı'nın her iki bölümünde de, Türkiye ve AB tarafından eşzamanlı olarak uygulanacak eylemler tanımlanmaktadır.

Türkiye-AB arasında üst düzey bir göç çalışma grubu oluşturularak, Eylem Planı'nın uygulanması, Türk Hükümeti ile Avrupa Komisyonu ve Yüksek Temsilcisi/Başkan Yardımcısı tarafından ortaklaşa yönlendirilecek ve izlenecektir.

I. Bölüm: Geçici koruma altındaki Suriyelilerin ve Türkiye'de bu kişilere ev sahipliği yapan bölgelerin desteklenmesi

Türkiye, bugüne kadar 2,2 milyonun üzerinde sığınma talebinde bulunan Suriyelilerin, benzeri görülmemiş ve sayısı giderek artan akını karşısında, büyük bir insani yardım ve destek sağlamak için takdire değer bir çaba sarf etmektedir. Türkiye, krizi ele alma sürecinde, şu ana kadar kendi kaynaklarından 7 milyar avrodan fazla harcama yapmıştır.

Eylem Planı'nın bu bölümünde, her iki taraf da, aşağıdaki eylemleri gerçekleştirmeyi taahhüt eder:

AB tarafından öngörülen adımlar:

1. Türkiye'nin, geçici koruma altındaki Suriyelilerin ülkede bulunmasının yol açtığı sınamalarla baş edebilmesi yönünde desteklenmesi amacıyla, Türkiye'ye tahsis edilen ya da edilmesi öngörülen IPA fonlarının dışında, ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda ve sürdürülebilir bir şekilde, büyük miktarda ve somut yeni fonların seferber edilmesi. Fonlar, özellikle Suriye krizine yönelik AB Güven Fonu aracılığıyla, mümkün olan en esnek ve hızlı şekilde seferber edilecektir. Fonların tahsis edileceği önceliklerin ve alanların belirlenmesine, Türk makamlarıyla müştereken karar verilecektir. Acil insani yardım; hukuki, idari ve psikolojik destek; toplum merkezlerine destek; Türkiye'de buldukları süre boyunca sosyal içerilmelerinin, kendi kendine yeterliklerinin ve ekonomiye katılımlarının güçlendirilmesi ve tüm düzeylerde eğitime erişimin artırılmasını öngören eylemlere ve bunların yanı sıra altyapı ve hizmetler gibi alanlarda ev sahipliği yapan bölgeleri destekleyen eylemlere öncelik verilecektir.
2. 1. paragraf kapsamında seferber edilecek fonların yanı sıra, Türk makamlarıyla yakın işbirliği içerisinde, uzun süren mülteci krizi nedeniyle oluşan ihtiyaçların karşılanmasını amaçlayan ikili işbirliği programlarına paralel ve bunları tamamlayacak şekilde, korunmasızlık temelindeki en acil insani ihtiyaçların karşılanması konusunda Türkiye'deki ilgili insani yardım örgütleri aracılığıyla ivedi ve ilkel insani yardım sağlamaya devam edilmesi.
3. Türkiye ve AB kurumları yola, 1 ve 2. paragraflarda belirtilen fonların etkili şekilde kullanılmasını sağlamak üzere programlamaya temel teşkil edecek kapsamlı bir ortak ihtiyaç analizi ile devam edecektir. Bu ihtiyaç analizi ile geçici koruma altındaki Suriyeliler ile Suriyelilere ev sahipliği yapan illerin ve bölgelerin, özellikle altyapı açısından, insan akını ile baş edebilmelerine yönelik temel ihtiyaçlarını karşılayacak uygun eylemlerin planlanması sağlanacaktır.
4. AB'nin, diğerlerinin yanı sıra, Suriyelileri Türkiye'ye yönelmeye zorlayan itici faktörlerin zayıflatılmasına da katkıda bulunmak amacıyla, Suriye içerisinde yerlerinden edilmiş Suriyeliler ile Lübnan, Ürdün ve Irak'ın ev sahipliği yaptığı Suriyeli mültecilere şimdiye kadar sağlamış olduğu 4,2 milyar avroyu aşan desteğin üstünde ve ötesinde destek sağlamaya devam edilmesi.

5. Üye devletlerin ve AB'nin hâlihazırdaki yeniden yerleştirme plan ve programlarına destek verilmesi.

Türkiye tarafından öngörülen adımlar:

1. Yabancılar ve uluslararası koruma konusundaki ikincil mevzuatın kabul edilmesi ve mevzuatın içeriğine ilişkin olarak ilgili tüm taraflarda farkındalık yaratılması suretiyle, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun etkin şekilde uygulanmasının sürdürülmesi ve daha fazla geliştirilmesi.
2. Daha güçlü bir göç yönetimi stratejisinin ve sisteminin oluşturulması için, göçmenlerin zorunluluk esasında kayıt altına alınmasına ve uygun belgelerin düzenlenmesine devam edilmesi.
3. Geçici koruma altındaki Suriyelilerin, Türkiye'de kaldıkları süre boyunca, ilkökul öğrencilerinin eğitimi de dâhil olmak üzere kamu hizmetlerine ve sağlık hizmetlerine erişimlerini ve ekonomiye katılımlarını kolaylaştıran politikaların, mevzuat ve programların kabul edilmesine ve uygulanmasına yönelik çabaların sürdürülmesi.
4. Korunmaya ihtiyaç duyan kişilerin tespit edilmesi ve bakımlarının sağlanmasına devam edilmesi.

II. Bölüm: Düzensiz göçün önlenmesi amacıyla işbirliğinin güçlendirilmesi

Eylem Planı'nın bu bölümündeki tedbirler, vize serbestisi diyalogu, vize yol haritası ve Türkiye-AB geri kabul anlaşmasının hükümleri esas alınarak oluşturulacaktır. Bu doğrultuda, her iki taraf da, aşağıdaki eylemleri gerçekleştirmeyi taahhüt eder:

AB tarafından öngörülen adımlar:

1. Türkiye'ye sığınmak isteyen kişilere, ülkeden düzensiz bir şekilde ayrılmaları halindeki riskler ile Avrupa Birliği veya başka ülkelere düzenli bir şekilde giriş yapabilmelerine yönelik mevcut imkânlar ve uygulanacak işlemler hakkında, karşılıklı mutabık kalınan bir biçimde, daha fazla bilgi sağlanması.
2. Sahil Güvenlik Komutanlığı ve ilgili diğer Türk makamlarının devriye ve gözetleme kapasitelerinin güçlendirilmesi başta olmak üzere, göçmen kaçakçılığı ile mücadele kapasitesinin artırılması yönünde Türkiye'nin daha fazla desteklenmesi.
3. Yeniden bütünleşme tedbirleri de dâhil olmak üzere, düzensiz göçmenlerin kendi ülkelerine dönmeleri için geri dönüşe yönelik ortak operasyonların düzenlenmesi konusunda Türkiye ve AB üye devletleri arasındaki işbirliğinin desteklenmesi.
4. "İpek Yolu Göç Ortaklığı"nın uygulanması çerçevesinde, düzensiz göçün önlenmesi, göçmen kaçakçılığıyla mücadele ve göç yönetiminin iyileştirilmesi

konularında ilgili ülkelerin makamları arasında diyalogun ve işbirliğinin desteklenmesi.

5. Türkiye'ye bir FRONTEX göç irtibat görevlisinin atanması, Türkiye tarafından AB'de görevlendirilmiş göç irtibat görevlileri ile işbirliği yapılması ve FRONTEX nezdinde bir Türk irtibat görevlisinin atanmasının memnuniyetle karşılanması suretiyle kaçakçılık şebekeleriyle mücadele konusunda AB'nin Türkiye ile bilgi alışverişi kapasitesinin artırılması.
6. Özellikle, kapasitenin artırılması ve AB-Türkiye vize diyalogu ile uyumlu bir şekilde iyi işleyen bir iltica, göç, vize ve entegre sınır yönetimi sisteminin geliştirilmesi suretiyle, Türkiye'nin Vize Serbestisi Diyaloğu koşullarını karşılamasının desteklenmesi için sağlanan mali desteğin artırılması.

Türkiye tarafından öngörülen adımlar:

1. Sahil Güvenlik Komutanlığının göçmenleri durdurma kapasitesinin, başta denetleme teçhizatının iyileştirilmesi ve devriye faaliyetleri ile arama ve kurtarma kapasitesinin - AB üye ülkeleriyle işbirliğinin güçlendirilmesi de dahil olmak üzere farklı yollarla artırılması yoluyla, daha fazla güçlendirilmesi.
2. Ortak kara sınırlarında düzensiz göçün önlenmesine yönelik olarak, Mayıs 2015'te imzalanan ve Kapitan Andreevo'da Üçlü Temas Merkezi kurulmasına dair anlaşmanın etkin bir şekilde uygulanması suretiyle Bulgar ve Yunan makamlarıyla işbirliğinin artırılması.
3. Uluslararası korumaya ihtiyacı bulunmayan ve mevcut ikili geri kabul hükümleri uyarınca Türk topraklarından gelişleri esnasında durdurulan düzensiz göçmenlerin, sorunsuz bir şekilde geri kabul edilebilmelerine yönelik işbirliğinin artırılması ve prosedürlerin hızlandırılması.
4. Başvurusu olumlu değerlendirilen sığınmacılara gecikmeksizin mülteci statüsü verilebilmesini teminen, başlatılan sığınma prosedürlerinin[1] tamamlanmasının sağlanması.
5. Özellikle Türkiye ve AB için yasadışı göç bakımından önemli kaynak konumundaki ülkeler karşısında, Türk vize politikasının, mevzuatının ve idari kapasitesinin, Vize Muafiyeti Yol Haritası'nın yükümlülükleriyle uyumlu olarak tedricen uyumlaştırılmasına devam edilmesi.
6. Türk kolluk kuvvetleri arasında ve ayrıca AB'li muhatapları ve AB kurumları ile özellikle operasyonel işbirliğinin artırılması suretiyle, göçmen kaçaklığı faaliyetlerinde bulunan suç şebekeleriyle mücadelenin sürdürülmesi ve bu şebekelerin bertaraf edilmesi. Bu kapsamda, kişilere ilişkin bilgi paylaşımının kolaylaştırılması için gerekli kurallar da güçlendirilecektir.

7. AB ve üye ülkeler ile bilgi paylaşımının ve işbirliğinin artırılması. Özellikle, göçmen kaçakçılığı şebekeleriyle mücadelenin güçlendirilmesi ve sahte seyahat belgeleriyle göçmenlerin gerçek kimliklerinin tespit edilmesinin hızlandırılması amacıyla, üye ülkelerin Türkiye'deki göç irtibat görevlileriyle yakından çalışılması.
8. Mutabakat zaptının uygulanması yoluyla, bilgi paylaşımı başta olmak üzere, FRONTEX'le işbirliğinin daha fazla güçlendirilmesi.
9. Europol nezdinde bir irtibat görevlisinin atanması.

[1] Türkiye, Mültecilerin Hukuki Statüsüne ilişkin 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne, coğrafi sınırlama ile taraftır.